

Betreft: Position Paper EU-Mercosur vrijhandelsverdrag

Op 10 september 2025 is er een rondetafelgesprek over het EU-Mercosur vrijhandelsverdrag, waaraan de Landbouwcoalitie voor Rechtvaardige Handel zal deelnemen. Deze coalitie bestaat uit de volgende organisaties: Dutch Dairyfarmers Board (DDB), Foodwatch NL, Nederlandse Akkerbouw Vakbond (NAV), Nederlandse Melkveehouders Vakbond (NMV), Platform Aarde Boer Consument en Vereniging voor Biologisch-Dynamische Landbouw en Voeding (BD-Vereniging). We werken nauw samen met maatschappelijke organisaties en vakbonden binnen de Handel Anders!-coalitie.

Belangrijkste kritiekpunten op het verdrag

* Het EU-Mercosur-verdrag stelt de Europese akkerbouwers en veehouders bloot aan oneerlijke concurrentie door import van producten die zijn geproduceerd onder (veel) lagere milieu-, arbeids-, voedselveiligheids- en dierenwelzijnsstandaarden. Dit omdat er - ondanks veel retoriek over strengere duurzaamheidshoofdstukken - nog steeds geen eisen mogen worden gesteld aan importproducten op gebied van milieu, dierenwelzijn en arbeidsomstandigheden binnen de WTO en dit verdrag. Binnen de veeteelt zijn de dierenwelzijns-eisen in Mercosur niet bestaand of een stuk lager dan in de EU,¹ en is er geen sprake van een sluitend en controleerbaar Identificatie- en Registratiesysteem. Bij de teelt van o.a. soja, tarwe, suikerriet, appels en peren worden er in Latijns-Amerika vele bestrijdingsmiddelen gebruikt die in de EU zijn verboden. Door dit verdrag zullen er nog meer van deze verboden pesticiden naar de Mercosur worden geëxporteerd. Residuen van deze bestrijdingsmiddelen komen zo toch in de Europese voedselketen terecht.²

* Het verdrag zal vooral negatief uitpakken voor gezinsbedrijven met name in de rundvee- en pluimveehouderij en akkerbouw, omdat de tariefvrije import van rundvlees, pluimveevlees, suiker en ethanol fors verhoogd zal worden. Er zal ook meer soja geïmporteerd worden doordat Argentinië haar exportbelasting dient af te schaffen en indirect zal er meer soja geteeld worden voor de extra quota pluimveevlees.³ In het geüpdatete rapport van de WUR worden deze negatieve gevolgen voor met name rundvee- en pluimveebedrijven bevestigd: 'Met name de Nederlandse import van hoge kwaliteit rundvlees en pluimveevlees, die relatief hoge importbescherming genieten (door importtarieven, tariefcontingenten en/of NTM's), zal naar verwachting zowel procentueel (respectievelijk 111% en 69%) als in waarde uitgedrukt (278 miljoen euro en 137 miljoen euro) aanzienlijk toenemen.' Daar komen negatieve effecten op gebied van groente en fruit (85 miljoen euro) en suiker (7 miljoen euro) bij. De extra import van landbouwproducten uit Mercosur leidt ook tot een daling van de Nederlandse export op de interne EU-markt. Dit leidt tot een verwachte verlaging van de Nederlandse productiewaarde: rundvlees (459 miljoen euro), pluimveevlees (119 miljoen), rundvee (48 miljoen), pluimvee (27 miljoen), suiker totaal (30 miljoen),

¹ *The EU-Mercosur trade agreement: A trade-off at the expense of animal welfare*, The Greens/EFA in EP, 2021, zie: <http://extranet.greens-efa-service.eu/public/media/file/1/6797>

² In 2018-19 werden er 7.000 ton - in de EU verboden - pesticiden van de EU naar de Mercosur geëxporteerd. *EU exports of banned pesticides fuelling death & destruction in Mercosur*, May 2021, zie: <https://left.eu/issues/publications/cycle-of-poison-and-molecular-colonialism-in-the-commercial-relationship-between-mercotur-and-the-european-union/>

³ Zie voor precieze aantallen en een uitgebreide analyse: *Hoofdstuk 2 Gevolgen voor landbouw, veehouderij en voedselvoorziening* in het rapport *Het EU-Mercosur handelsverdrag: een kritische analyse en een alternatief* door de Handel Anders!-coalitie (2021): <https://handelanders.nl/wp-content/uploads/2021/10/nieuwe-publicatie-over-het-EU-Mercosur-handelsverdrag.pdf>

veevoer (22 miljoen) en groente en fruit (17 miljoen). De Nederlandse productiewaarde van zuivel zou naar verwachting toenemen met 54 miljoen euro.⁴

Conclusie : De 'winst' op gebied van zuivel valt voor melkveehouders, in het niet bij het verlies op gebied van rundvlees. Daarbij zijn we solidair met de gezinsbedrijven in de melkveehouderij in Mercosur, die de nadelen van dit verdrag ondervinden. Dat geldt ook voor Inheemse volkeren en kleine boeren in Mercosur die hun land verliezen om extra productie door grootgrondbezitters mogelijk te maken. Daarbij verliezen ook de andere Nederlandse en EU landbouwsectoren door dit verdrag. Dus wederom (na CETA) wordt in dit vrijhandelsakkoord landbouw als wisselgeld gebruikt om de belangen op gebied van industrie en zakelijke diensten te dienen.

* Dit verdrag staat lijnrecht tegenover het streven naar kringlooplandbouw, transitie naar verduurzaming, een meer dierwaardige veehouderij en eerlijke beloning aan boeren voor een zo milieu- en diervriendelijk product. Deze transitie zal namelijk gepaard met hogere kosten aan boeren. Juist dan brengt de oneerlijke concurrentie met laagwaardigere producten door dit verdrag, het verdienmodel en lange-termijn-perspectief van boeren in gevaar. Om deze reden heeft naast onze coalitie, ook de gehele Nederlandse pluimveesector zich tegen dit verdrag gekeerd.⁵

* In de Mercosur-landen zal de extra productie van soja, vlees en suiker voor de EU gepaard gaan met natuurvernietiging en schending van landrechten van kleine boeren en Inheemse volkeren. Deze export draagt ook verder bij aan klimaatverandering door deze natuurvernietiging, en het onnodige transport van producten waarvan de EU voldoende aanbod heeft zoals vlees of alternatieven kan produceren zoals eiwit- en oliegewassen. Daarbij maakt het verdrag de EU nog afhankelijker van import vanuit het buitenland en brengt daarmee de voedselzekerheid en strategische autonomie in gevaar.

Het verdrag blijft ook met additionele afspraken en compensaties onacceptabel

* Zoals bekend is er veel kritiek op dit EU-Mercosur verdrag. De Europese Commissie probeerde met allerlei kunstgrepen het verdrag toch acceptabel te maken zoals met de EU-ontbossingwet (EUDR). EUDR is een stap in de goede richting, maar heeft als nadeel dat de ontbossing voor suiker en bio-ethanol gewoon kan doorgaan. Ook doen savannes niet mee, terwijl die in de Mercosur-landen juist moeten wijken voor sojaplantages.

* Verder zal het *rebalancing mechanism* binnen het akkoord dat in december 2024 naar buiten kwam, leiden tot verdere afzwakking van (toekomstige) EU sociale -, gezondheids- en milieuwetgeving en de effectiviteit ervan.⁶ De zorgen voor toenemende ontbossing in Brazilië nemen onder tussen toe, omdat het parlement heeft ingestemd met de zogenaamde *Devastation Law*. President Lula heeft een deel hiervan gevetood, maar het is nog niet zeker of het parlement hiermee akkoord gaat.⁷ Dit parlement is in meerderheid rechtsconservatief en staat onder grote invloed van grootgrondbezitters en de multinationale

⁴ *Effecten van het EU-Mercosur-akkoord op de Nederlandse economie*, Wageningen Social & Economic Research, april 2025, zie: <https://www.tweedekamer.nl/downloads/document?id=2025D20765>

⁵ *Rapport over Mercosur laat alarmbel rinkelen bij pluimveesector*, mei 2025, zie:

<https://www.nieuweoogst.nl/nieuws/2025/05/22/rapport-over-mercotur-laet-alarmbel-rinkelen-bij-pluimveesector>

⁶ *Analysis of the "Rebalancing Mechanism" of the EU-MERCOSUR Free Trade Agreement*, Institut Veblen, juni 2025, zie: <https://www.veblen-institute.org/Analysis-of-the-Rebalancing-Mechanism-of-the-EU-MERCOSUR-Free-Trade-Agreement.html> en *How Sustainable is the EU-Mercosur Agreement?*, University of Amsterdam, mei 2025, zie:

<https://climatelitigation.uva.nl/news/how-sustainable-is-the-eu-mercotur-agreement/>

⁷ *Brazil's president signs environmental 'devastation bill' but vetoes key articles*, The Guardian, augustus 2025, <https://www.theguardian.com/world/2025/aug/08/brazil-president-lula-devastation-bill-law-environment>

agribusiness zoals Cargill, Bunge en ADM. Onder druk van deze bedrijven werd onlangs het einde van het moratorium op ontbossing voor sojateelt in de Amazone afgekondigd.⁸

* We zijn fel tegen het zogenaamde compensatiefonds beter 'chantagefonds', waardoor boeren die schade oplopen door dit vrijhandelsverdrag worden afgekocht met een fooi. We sluiten ons dus ook aan bij de gezamenlijke verklaring van Europese boeren en verwerkers in de agrarische industrie.⁹

* Een andere kunstgreep die de Europese Commissie binnenkort (waarschijnlijk op 3 september) dreigt uit te halen is het verdrag te splitsen in een handelsdeel en een samenwerkingsdeel. Het voor ons essentiële handelsdeel hoeft dan niet meer te worden voorgelegd aan de nationale parlementen. Ook wordt een eventuele Nee-stem - die u aan het kabinet wilt meegeven aan de Europese Raad - veel minder waard, omdat er daar geen unanimiteit meer nodig is. Uw democratische inspraak in dit verdrag wordt dus op twee manieren ernstig beperkt.

* Tenslotte is dit verdrag geen 'oplossing' voor de eventuele afgenomen handel met de VS. De handel met Mercosur-landen is relatief bescheiden: 0,7% van de totale Nederlandse export en 1,7% van de totale Nederlandse import. Hetzelfde geldt voor de EU, met respectievelijk 0,8% en 0,7%. Daarentegen ging in 2024 20,6% van alle EU export naar de VS, terwijl 13,7% van alle EU import afkomstig was uit de VS.¹⁰ Laat u ook niet misleiden door de oproep dat we dit verdrag nodig hebben, omdat China ons anders voor is. De EU heeft - evenals China - nu al een goede handelsrelatie met Mercosur. Deze kan natuurlijk verbeterd worden door betere onderlinge afspraken, maar daar is dit slecht handelsverdrag niet voor nodig.

Alternatief

De EU en Mercosur zouden samen kunnen optrekken in een drastische hervorming van de huidige WTO-regels, zodat beide continenten meer zelfvoorzienend kunnen worden in basisbehoeften als voedsel en energie. De coronacrisis en de oorlog met Oekraïne heeft hiertoe alle reden gegeven. In plaats van hun industrie kapot te concurreren met dit verdrag, geeft de EU dan de Mercosur de kans om deze industrie en kwalitatief hoogwaardige banen te beschermen. Aan de andere kant krijgen Europese akkerbouwers de kans om Europese eiwit- en oliegewassen te telen door verhoogde importheffingen op soja. En mocht het Nederlandse stikstofbeleid er toe leiden dat de veestapel verminderd wordt, dan krijgen - door het uitschakelen van oneerlijke concurrentie - veehouders de kans ook met minder dieren een leefbaar inkomen te behouden. Daarvoor zal echter ook het Europese Gemeenschappelijke Landbouwbeleid (GLB) na 2027 drastisch moeten worden veranderd, waaronder de herinvoering van minimumprijzen, flexibele productiebeheersing en betere vergoeding voor groene diensten aan de samenleving. Voor meer details zie onze eerdere brief aan uw commissie.¹¹ Dit pleidooi voor marktregulering wordt ook ondersteund door een brede Europese coalitie van boeren- en maatschappelijke organisaties.¹²

⁸ *Brazil regulator suspends soy moratorium, orders probe of exporters*, Reuters, augustus 2025, zie: <https://www.reuters.com/sustainability/brazil-regulator-suspends-soy-moratorium-orders-probe-exporters-2025-08-18/>

⁹ *Joint Statement: EU-Mercosur agreement: A "compensation Fund" for farmers that sparks more concern than reassurance*, European Association of Sugar Manufacturers, oktober 2024, zie: <https://cefs.org/joint-statement-eu-merc-sur-agreement-a-compensation-fund-for-farmers-that-sparks-more-concern-than-reassurance/>

¹⁰ *Handel EU-VS: feiten en cijfers*, Europese Raad, <https://www.consilium.europa.eu/nl/infographics/eu-us-trade/>

¹¹ Brieven aan Tweede Kamer, informateur en reactie op kabinetsreactie, 2023 en 2024:

<https://aardeboerconsument.nl/visie-rechtvaardig-handels-en-landbouwbeleid-aan-informateurs-gestuurd>

¹² *Towards a just, resilient and future-fit EU - Joint proposals of national agrifood coalitions for the CAP post-2027*, juni 2025, zie: https://goodfoodgoodfarming.eu/wp-content/uploads/2025/06/Paper_GFGF_25.pdf

Naast de bij onze coalitie aangesloten boerenorganisaties hebben overigens ook de Europese boerenorganisatie COPA-Cogeca (waarvan LTO NL lid is), CEJA (de jonge boerenorganisatie waar NAIK lid van is), ECVC (waar Toekomstboeren (lid Platform ABC) bij is aangesloten) en de vakbond voor werknemers in de landbouw EFFAT, een gezamenlijke verklaring tegen dit verdrag naar buiten gebracht.¹³

Een Nee tegen dit verdrag biedt dan ook een uitgelezen kans tot zowel deze broodnodige hervorming van het handels- als landbouwbeleid. Randvoorwaarde hiervoor is, dat landbouw en voedsel op zijn minst buiten dergelijke handelsverdragen blijft, die zijn gebaseerd op de huidige WTO-regels. Dan kunnen aparte afspraken worden gemaakt voor de handel in landbouwproducten, waarin wel eisen gesteld kunnen worden aan de productiewijze van importproducten, en kunnen Europese en Nederlandse boeren worden beschermd tegen oneerlijke concurrentie. Samen met vakbonden en maatschappelijke organisaties hebben we in 2020 een rapport geschreven waarin meer details over onze voorstellen tot een rechtvaardiger multilateraal handelssysteem.¹⁴

Guus Geurts

Coördinator Landbouwcoalitie voor Rechtvaardige Handel

3 september 2025

Website Platform Aarde Boer Consument: <https://aardeboerconsument.nl/>

¹³ *United Call by EU Farmers' and Agricultural Workers' Organisations to Oppose the EU-Mercosur Trade Agreement*, juli 2025, zie: <https://www.eurovia.org/news/united-call-by-eu-farmers-and-agricultural-workers-organisations-to-oppose-the-eu-mercotur-trade-agreement/>

¹⁴ *Een oproep voor eerlijke en duurzame handel*, Handel Anders! Coalitie (2020), zie rapport en lancering: <https://handelanders.nl/geslaagde-lancering-publicatie-in-nieuwspoort/>